

i ell o *Cat. Car.*, hi troben un «*Villare - hodie vocant Gausago, in loco ubi vocant Uxas*». Ha de ser el mateix que *Cat. Car.* amb data de 878 ss. cita en les formes *Usciad* i *Ussias* (vol. II 34.29 i 28.33). Sembla que s'hi ha sumat el pl. ll. OSTIA (amb -s nou signe de plural com *Empúries, Blanes, Arbúcies*) amb un col. derivat com *Uixar* (com el doc. de 941), format amb el sufix col·le. -ARE (cf. *Uixals* XI).

IV) *L'Uixet*, braç de séquia en el te. de Puig de Sta. Maria (XXX 55.7), i braç homònim en el te. de Museros (XXX, 118.2), i Braç de l'*Oixet* a les valls de de Segó. Encara que aquests tres llocs no siguin llocs immediats, no són tan llunyans que no puguin ser continuació d'un mateix braç de séquia; en tot cas prenen nom de la portelleta per passar l'aigua de la séquia cabdal a un braç.

v) *Uixols*, església rural de St. Julià d'*Uixols*, en el te. de Castellterçol, en el camí del *Coll d'Ases*, que porta cap a Granera; alguns pagesos que hi vaig interrogar el 1926 (Exc. 79) prop de les ruïnes de l'esgl., en deien «Sant Julià» (i prou), però els vells de masies adjacents pronunciaren St. Julià d'*ușòls* sense vacil·lar (segons la nota que hi vaig pendre) i tal com recordo. És deplorable que Mn. Ant. Pladevall, desoïnt la meva comunicació, hagi imprès «*Uixols*» en el seu llibre *Historia de Castellterçol* (p. 36 i ss.) accentuació impossible en un derivat de *uix*, OSTIUM, o sigui OSTIOLOS.

MENC.ANT. 1331: S. Julià d'*Uixols* (Junyent, *Misc. Griera* I, 300) no figura en les llistes de les parròquies vigatanes en el S. XII, p.p. el mateix Pladevall. De primer, però, el nom fou en la forma del primitiu lingüístic OSTIOS 'portelles'; 1072: en el testament de Guillem de Calders, entre les esglésies parroquials «Sti. Julià de *Uxs*» (Pladevall, *H. de Castellt.* p. 137); 1234: «in parr. Sti. Julià de *Uxiis*» (id. ibid.). I encara 1370: *Uxiis* (ib., p. 138), després substituït pel diminutiu *Uixols* ll. OSTIOLOS. Cf. el port. *ichó* en el *DECH*, i altres formes luso-castellanes. Però segons la pron. popular catalana, *uixs*, plural, es pronunciava localment *úis*, tal com *mateixs* sonava *mateys*, els escribes i sagristanets, prenent-ho per la pron. popular de *új* de ull, òrgan visual, ho llatinitzaren de vegades *Oculis* i semblants disbarats, que Pladevall recull còndidament a la p. 135. En definitiva l'adopció del diminutiu *Uixols*, pro. *ușòls* posà fi a aquelles tergiversacions rurals o curialesques.

vii) Creu de *L'Uixol*, en te. d'Espot, entre Espot i la Vall d'Àssua, dalt de la carena, avui *kreu de aışól* (amb dissimilació en *a-ó*), oït a Espot (XXIV, 12.16) i a Escàs d'Àssua (176.7).

MENC.ANT. 1375: l'afr. del castell de *Torena* era «loco qui dixitur *Vxol d'Ezpot* usque ad *Scala Ramatera*»; S.XV: et de ipso *Uxol* (Capbreu d'Àssua, XXXVI, 163.10, 163.11); 1518: lloch que es diu *Uxol* d'Espot, com afr. de la Vall d'Àssua (*Spill* de Castellbó,

118r). Devia ser, doncs, el portell de serra per on es passa de la vall d'Espot a la de Caregue, que ja és d'Àssua.

viii) *L'Uixol* (oït l'*uışól*), vall de ~, te. Juncosa de les Garrigues (XII, 6.21).

viii) *Picoll d'Aixola* o de *Nixola*, a la vall de Cado-lla (Flamicell), també dissimilat, alguns hi aglutinen *En* de la prep. locativa *en*.

ix) *La Uixola* d'Alcoi o d'allí prop (BDCL XII, 200 i 309). Ja així, en singular, *Uixola*, citat junt amb *Alocayba* entre els castells, revoltats els moros l'a. 1276 (Soldevila, *Pere el Gran* I, 2a. part). Però més sovint en plural: «les *Uxòles* d'Alcoi són una extensa pda. d'horta en l'ò terme d'eixa ciutat, situada al N. de la mateixa, i a la falda de la Serra de Mariòla» (M.Gadea, *T. de Xè* II, 145). En la treva entre Pere el Gran i Granada, a. 1271: «afl de *Meriyén* --- Alguar, serra de Unfrides, Vèrdia, *Uxoles*, Alyubáyal, l'Alocayba, Pop, Rellu» (*BABL* III, 113). *GGRV* ho barbaritza en *Las Ojolas* (p. 631). Zurita o Jaume I el citen entre *Xexona* i *Finestrat*, entre els llocs que a Almizra s'adjudicaren a Jaume I (*GGRV* 171).

x) *Uixeres*, cogn. de 3, i *Oixeres* de un, entre els morts de 1936 a Mislata (XX 130, 20).

xi) *Lo Oxals*, pda. de Montardit Pall.

xii) Raval de l'*Oix* a Finestrat (XXXV, 134.5), del romànic USTIUM però transmès pel mossàrab, ço que pot donar compte d'aquesta o extraordinària (que no estranya als noms IV i X)

¹ Per a aquest sentit arcaic de *parral* 'masia dependent' (res de 'parra'), *DECat.* VI 300a33-39 i 301a34ss. També hi ha «El Parral del Sobirà», ja a l'O. del Pedró ja prop del d'El Sobirà

Uixals, Uixar, Uixàs, Uixer, Uixet, Uixols, Uixols, V. Uix

UIXÓ

La Vall d'*Uixó*. Vall i vila gran i populosa a l'extrem meridional de la Pna. de Castelló, 8 k. al N. del Coll d'Almena.

Cavanilles en dona un bell gravat, marcant-hi dues parròquies (de l'Assumpció i de l'Àngel), als seus dos extrems. I explica que el riu Belcayde està separat de la Vall per «cerros rozizos», i que hi havia «varios lugarcillos que desaparecieron con la expulsión (Lapeyre hi anomena: *Ceneja, Alcludia, Beni-gasló, Benigafull* i *Benicabell*). Entre todos apenas llegaban a 500 familias en los últimos tiempos de los moriscos» hi dona alguns noms de muntanyes: *Muela* i *Pipa, Sumet, Guna* etc. Abundosa producció agrícola i fabricació de «alpargatas y espartería, ollas y ladrillos». Sobre el «Castillo de *Uixó en ruinas*» i sobre antiguitats de la Vall publicà una memòria el